

## ТЕМА НЕДЕЉЕ: ВОЈСКА СРБИЈЕ СНАЖНИЈА НЕГО ИКАДА

# Доба „панцира” и „летећих тенкова”

Неутрална земља може да бира и набавља оружје широм света, али је кључно ослањање на домаћу одбрамбену индустрију



Фото Министарство одбране / Лорс Мамула

Милан Галовић

Прво се чуло равномерно брујање мотора, а тренутак касније појавио се хеликоптер у ниском лету, пратећи валовиту конфигурацију терена. Севнуо је пламен, а неколико секунди касније на обронцима брда видела се ерупција дима, прашине и земље и зачула се потмула детонација. Мета је погођена противоклопном вођеном ракетом „атака” испаљеном са „летећег тенка”, што је популарни назив за хеликоптере Ми-35. Тако изгледа бојево гађање савременим руским наоружањем којим је недавно опремљена Војска Србије.

Наше оружане снаге последњих година пролазе кроз фазу обимног опремања каква није виђена још од времена социјалистичке Југославије и ЈНА. Можда су баш „летећи тенкови” најбоља илустрација тог процеса јер није набављено средство какво смо већ имали, али у модернијој верзији, већ нешто што наша војска никада није имала.

Реч је о такозваним јуришним хеликоптерима намењеним за нападе на циљеве на земљи из блиског одстојања, оклопним и тешко наоружаним, због чега су и названи „летећим тенковима”. Осим поменутих модерних ракетама, наоружани су и невођеним ракетама и топом. Борбене могућности овог хеликоптера су потврђене у многим локалним ратовима широм света, од Авганистана 80-их година где је СССР „промовисао” Ми-24 у борби против муџахедина до актуелног сукоба у Сирији где његову савремену варијанту Ми-35 користе Ваздушно-космичке снаге Руске Федерације које се боре на страни званичног Дамаска.

**Хеликоптери Ми-35 су најбоља илустрација модернизације српске војске јер није набављено средство какво смо већ имали, али у модернијој верзији, већ нешто што наша војска никада није имала**

Опремање Војске Србије највидљивије је у Ратном ваздухопловству и противваздухопловној одбрани (РВ и ПВО), а у оквиру овог вида војске најмодернија средства уведена су управо у хеликоптерске јединице. Осим Ми-35, Војска Србије добила је и „Ербасове” вишенаменске хеликоптере Х-145М који се могу користити за транспорт мање групе војника, извиђање, спасавање, али и за борбене задатке. Ова последња намена је битна и за нашу одбрамбену индустрију која ради на развоју и уградњи домаћих ракета и митраљеза на ову летелицу. Прва испитивања су дала позитивне резултате, па чак и „Ербас” потенцијалним клијентима представља српску варијанту наоружавања њиховог хеликоптера.

До сада су набављена четири „летећа тенка”, пет Х-154М али и пет транспортних Ми-17, најпопуларнијих хеликоптера у тој класи, који су заправо први ушли у наоружање Војске Србије, најјављујући тиме талас увођења војне технике. Тиме је РВ и ПВО модернизовано хеликоптерима и са Истока и са Запада, летелицама које користе Русија, САД и низ других земаља које предњаче у употреби ове савремене технике.

страница 12 и 13

# Време „панцира” и „летећих тенкова”

Са прве стране

Али нису само хеликоптери Ми-35 категорија наоружања које Војска Србије први пут има. То су и беспилотне летелице, дронови, међу којима се издваја кинеска ЦХ-92А, која је осим за извиђање намењена и за дејства на циљеве на земљи. Тако нешто нема нико од суседних држава а и, глобално гледано, не баш велики број земаља има такво средство. Како год спектакуларно изгледао овај податак, још важније је да ће наши стручњаци у сарадњи са кинеским колегама завршити развој домаће беспилотне летелице „пегаз” која ће такође моћи да се користи за борбена дејства и биће, може се рећи, у класи ЦХ-92 А. Тако ће Србија у догледној будућности имати ескадрилу дронава.

► **Наше оружане снаге последњих година пролазе кроз фазу обимног опремања каква није виђена још од времена социјалистичке Југославије и ЈНА**

Када је реч о авијацији, наша војска први пут после НАТО агресије има ескадрилу савремених ловачких авиона „миг 29”. Пре неколико година имали смо само четири авиона овог типа, а кључни тренутак занављања надзвучне авијације била је руска донација шест авиона овог типа који су предати РВ и ПВО и увелико су у употреби. Истовремено се ради на њиховој модернизацији чији је циљ унапређење техничких могућности за дејства у ваздушном простору али и по циљевима на земљи.

Белорусија је Србији поклонила још четири авиона „миг 29” који се ремонтују у овој земљи и, како је раније најављивано, требало би да се почетком наредне године нађу на стајанци аеродрома „Пуковник пилот Миленко Павловић” у Батајници. Уместо свега четири, Србија сада

Уместо свега четири, Србија сада



Фото Танјуг

## Панцир С-1

НАТО ознака SA-22 Grayhound (хрт)

Мобилни ракетно-артиљеријски систем земља-ваздух кратког и средњег домета

Наоружање укључује два спрегнута топа калибра 30 мм са бојевим комплетом од 1.400 граната и 12 навођених ракета ЗУР 573Б-Е које могу да гађају циљеве на даљини до 20 км и висинама од 15 метара до 15 километара. Борбени систем укључује и два радара од којих је један за рано навођење и главни радар домета 20 км који истовремено може да ухвати четири мете.

С једном допуном горива ово оруђе може да пређе до 500 км при максималној брзини од 90 км/ч.

Посада: три војника

Време размештања система: пет минута



Б. Кнежевић

има 14 авиона „миг 29“, нешто мање него што их је имала СФРЈ.

Домаћи школски клипни авиони „ласта“ произведени су у ранијем периоду, али су тек недавно формално уведени у употребу. Ради се на модернизацији „орлова“ и Г-4, а Србија је показала интересовање за амерички млазни школски авион Т-7 што је ипак само дугорочно размишљање, али указује на политичко одређење неутралне земље да и у авијацији набавља источну и западну технологију. Неутралне државе могу да бирају – набављају оружје широм света, али је кључно ослањање на домаћу одбрамбену индустрију. Такво искуство имамо још из времена (несврстане) Југославије.

Што се тиче ПВО, једног од најважнијих родова војске, када је реч о одбрани земље, најмодернија техника је испоручена – реч је о хибридном (артиљеријско-ракетним) руским системима „панцир“. Ова средства груписана су у Трећи дивизион 250. ракетне бригаде у Јакову, јединице која је у време НАТО агресије оборила амерички „невидљиви“ Ф-117А. Обука припадника РВ и ПВО који ће радити на овом систему је обављена у Русији.

Иако је групна ПВО при Копненој војсци, а не при РВ и ПВО, важно је истаћи развој домаћег хибридног система ПАСАРС (Противавионски самоходни артиљеријско-ракетни систем), оклопљеном оруђу-возилу на коме ће се налазити топ „бофорс“ (шведске производње, добро је познат нашој војсци) и ракете. Зависно од верзије

ПАСАРС-а, користиће се три врсте ракета – руска „игла“, француска „мистрал“ и домаћа РЛН-ИЦ која је у развоју. Ово сложено оруђе је изазов само по себи, а посебан подухват биће развој поменуте домаће ракете.

Ракете „мистрал“ кратког домета војска ће користити и независно од ПАСАРС-а, а спадају у светски врх у својој категорији. Цела нација је, након искуства из рата

1999. године, свесна значаја ПВО великог домета. Још од тих времена (па и раније) маштало се о набавци чувеног руског система С-300. Прво није било воље да се та жеља реализује, касније је било касно, а затим су биле актуелне неке друге визије будућности наше војске.

Како су се међународне прилике усложњавале, тако су многе државе почеле да раде на опремању својих војски за могуће изазове у будућности. У међувремену, појавили су се новији системи ПВО великог домета, у Србији се поново причало у С-300 а сањао се и С-400 кога су Руси

прошле јесени допремили на вежбу на аеродрому у Батајници. Међународне (не)прилике довеле су до тога да се земље које набављају оружје од Русије излажу ризику санкција САД. Да ли због тога, или других политичких разлога, недавно се појавила информација да се Србија определила за набавку кинеског система ПВО великог домета ФК-3. У сваком случају, у наредном периоду видеће се да ли ће Војска Србије добити и такво наоружање и тиме заокружити систем ПВО који би био значајна гаранција успешне одбране.

## Пушка са два калибра

„Нора Б52”, адут домаће одбрамбене индустрије на међународном тржишту, продата је и у ЕУ – Кипру

Када је реч о опремању Копнене војске, ако се узме у обзир ватрена моћ, могло би се рећи да је највидљивији новитет увођење у употребу самоходне хаубице „нора Б52”. Развој овог оруђа почео је још у време СФРЈ, на њему су радиле генерације војних инжењера чији је рад прекидан због распада земље и других приоритета, а коначно је завршен током прошле деценије. Реч је о савременом решењу за артиљерију, хаубици смештеној на камион, чиме се добија на покретљивости, посебно при промени ватреног положаја. Куриозитет је да је „нора Б52” пре уведена у стране армије него у ВС. Она је заправо адут домаће одбрамбене индустрије на међународном тржишту, продата је и у ЕУ – Кипру.

Док су „норе Б52” додељене Мешовитој артиљеријској бригади у Нишу, војска их увелико користи, у плану је и модернизација и добро познатих самоходних хаубица (гусеничара) типа „гвоздика”. Амбициозни планови модернизације постоје и када су у питању тенкови М-84, оклопни транспортери

Осим пушака М-21 калибра 5,56 мм и М-70 калибра 7,62 мм, ускоро ће војска имати и модуларну пушку М-19

М-80А и вишецевни бацач ракета „огањ”.

Развој оклопних транспортера „лазар 3” није трајао баш толико дуго као у случају „норе Б52”, али се о овим осмоточкашима годинама само говорило уз показивање прототипова да би тек недавно били уведени у употребу. Нема савремене армије без оваквих борбених возила, потребно их је много, а чињеница да је реч о домаћем производу, осим о уопштавању наших стручњака и радника, говори и да ће ова набавка бити неупоредиво јефтинија него да се набављају страна возила. „Лазар 3” има трочлану посаду и може да превози девет (одељење) војника. Много се очекује и од мањег „милоша”, четвроточкаша, који ће посебно бити погодан за специјалне јединице.

Али уз сву технику, војска се на крају своди на војника и његову пушку. Професионални војник ВС данас има три униформе и бар по пар летњих и зимских чизама. А осим добро познатих пушака М-21 калибра 5,56 мм и М-70 калибра 7,62 мм, ускоро ће неки од њих имати и модуларну пушку М-19. Ово оруђе заправо има два калибра – стандардни 7,62 мм и 6,5 мм „грелдел”. Калибар се мења једноставном заменом цеви и оквира за муницију. Многи познаваоци оруђа на помињање новог калибра гледају сумњичаво, али свакако је реч о смелом искораку – и друге земље трагају за новим пушчаним калибрима поред 7,62 мм и 5,56 мм који доминирају деценијама. Уосталом, иако је калибар 6,5 „грелдел” изабран због сјајних балистичких карактеристика, нова српска пушка увек може да користи стандардни калибар 7,62 мм.

Кад је реч о личном наоружању, набављене су и белгијске аутоматске пушке СКАР-Л. Занимљиво да је председник Србије недавно изјавио да је Немачка одбила да прода Србији пушке Г-36, производ чувене фабрике „Хеклер унд кох”. Ипак, ВС има и ово оруђе у свом арсеналу, набављено у време претходне власти. И белгијска и немачка пушка су у стандардном НАТО калибру 5,56 мм.

Инжењеријске грађевинске машине не делују атрактивно као борбена оруђа, али ове јединице су комплетно обновили своја



средства захваљујући донацији Кине. Ова земља је ВС поклонила чак 40 грађевинских машина.

Војска Србије, када је реч о основним теренским возилима, има шаролик возни парк. Још се могу видети „пухови” аустријске производње из доба ЈНА, у време постпетоктобарске власти набављени су британски „лендровер дефендери”, а недавно су купљени руски шипови „УАЗ патриот”. Да ли је то урађено, између осталог, и због (гео)политичких склоности или не, тек и у овом сегменту ВС ће користити средства и са Запада и са Истока.

М. Г.



Куриозитет је да је „нора Б52” пре уведена у стране армије него у ВС